

Беба Станковић
Народна библиотека „Илија М. Петровић“, Пожаревац
bebarozarevac@yahoo.com

Слободан приступ знању

76. конгрес IFLA-е у Гетеборгу

Када би овај текст био прилог за неку од рубрика које захтевају навођење кључних речи, оне које бих сигурно навела су – ефикасност, смиреност, рационалност, љубазност. И при том не мислим само на струку, нити на Конгрес којем сам присуствовала, већ на атмосферу која се наметнула од момента када сам изашла из SAS-овог авиона на аеродром Ландватер у Гетеборгу.

Под слоганом „Слободан приступ знању“, 76. конгрес IFLA-е ове године се одржавао августа месеца у Шведској, у Гетеборгу. Шведска је земља која није у Европској унији, трећа је по величини у Западној Европи. Има 9.300.000 становника. У њој просечан животни век код жена износи 83, а код мушкараца 79 година (www.sweden.se). У овој земљи на вероватно најефикаснији начин увиђате шта све немате и не можете у сопственој. И сигурна сам да то не важи само за нас, са Балкана, већ и за многе друге становнике земаља Европе. Додуше, тешко да ћете наићи на грађевине од којих застаје дах, као што је то могуће у Италији, Француској или Шпанији, на пример, на ону врсту лепоте која је, не ретко, сама себи циљ. Но, предности које начин живота у овој скандинавској земљи носи са собом, предности једног заиста развијеног демократског друштва, нису мале. Више од две стотине година без рата на својој територији, о чему врло речито говори споменик у самом центру града, у улици Краља Густава – револвер чија је

Улаз у Конгресни центар

цев савијена у чвор, и мудро, економично и рационално управљање земљом, дају слику државе која нуди висок животни стандард, врло уједначен за све своје грађане.

Конгрес је организован у Изложбеном и конгресном центру, импозантној грађевини која је без икаквих проблема прихватила све делегате (а било нас је преко 3.300 из више од 140 земаља света). У њој се, строго поштујући предвиђену сатницу, одржало 159 сесија. За свакога, а нарочито за оне који су по први пут дошли на IFLA конгрес, то је био велики изазов. Иако сам присуствовала састанку на којем је новодошавшим колегама објашњено како је најбоље пратити и како изаћи на крај са овако бројним догађањима, није ми било нимало лако да се одлучим на коју од понуђених сесија да идем, јер се велики број паралелно одвијао.

Подељене по дивизијама (Типови библиотека, Библиотечке колекције, Региони, Библиотечке услуге...), теме Конгреса односиле су се на приступе дигиталним изворима, стратегију и заступање струке, технике и алате у пословању, идеје, иновације, прихватање новина у струци. На обавезној постер презентацији, уз подсећање да је Србија 2007. године у Дурбану, у Јужној Африци, имала најбољи постер (Библиотека града Београда), ми смо, и ове године, били одлично представљени постерима библиотека из Београда (Библиотека града Београда и Универзитетска библиотека) и Сомбора. Иначе, што се библиотекара из Србије тиче, ове године у

Пратећи програми у граду

Гетеборгу било нас је једанаесторо (НБС, БГБ, Универзитетска библиотека, Библиотека „Карло Бјелички“ из Сомбора, Народна библиотека „Илија М. Петровић“ Пожаревац, Филолошки факултет).

Без обзира на то што нисам успела да стигнем на организовани обилазак библиотека у Гетеборгу и најближим насељима (а понуда је била више него богата), самостално сам обишла две библиотеке у граду – Градску библиотеку Гетеборга и Универзитетску библиотеку града.

Смештена на почетку централне авеније града, Карл Густав улице, у, наравно, наменски зиданој згради, на три спрата и са сутеренским и дворишним простором, Градска библиотека Гетеборга, на први поглед, а поготово после темељног обиласка, јасно ставља до знања зашто су библиотеке у Шведској институције у које Швеђани највише имају поверења! Наиме, анкета која је спроведена 2008. године, а у којој су испитаници могли да искажу своје мишљење о томе у кога у својој држави имају највише поверења – универзитете, библиотеке, средства информисања, јавне сервисе... показала је да грађани ове земље, њих 66%, највише поверења имају управо у библиотеке! (На последњем месту су дневне новине, одмах до њих градске власти. А врло високо, друго место, заузима медицински сектор!!!) Поред овога, њих 85% сматра да су библиотеке веома важне за успешно функционисање друштва, 68% Швеђана мисли да би у библиотеке требало још више улагати и тако даље, и тако даље, нижу се проценти и ставови у корист наше професије и на понос становника ове земље. А чињеница да је 98% становништва у неком тренутку из неких разлога посетило библиотеку, можда највише говори. И мада бројке, ипак, нису увек најбољи показатељ квалитета, не можете да пренебрегнете статистику која каже да су у 2008. години, нпр. јавне библиотеке, а има их 1.300, забележиле скоро 68.000.000(!) посета, да је број активних чланова јавних библиотека од 69.000 порастао на 2.700.000 током две године (до 2008). И још мало бројки: поред, као што је већ речено, 1.300 јавних библиотека, у Шведској има 40 универзитетских, око 60 специјалних, 90 мобилних (са 7.250 места на којима се заустављају, површина Шведске је, иначе, 450.000км²) 115 библиотека у болницама и око 3.000 школских.

Најчешћи посетиоци библиотека су млади, узраста 9-14 година, а током једног просечног дана, Швеђани обично своје време троше на: 20 минута читања књига, 42 минута читања новина и 68 минута употребе Интернета.

Све ово је довољно инересантно само по себи, али је посебан куриозитет да се овакво функционисање и важност библиотека постиже у држави која нема националну стратегију за развој библиотекарства! Од 2008. године (поменута статистика је и рађена управо те године, да би захтеви које струка има били што боље поткрепљени), Библиотекарско друштво Шведске води врло активну и врло озбиљну кампању за доношење на-

Зграда Градске библиотеке у Гетеборгу

ционалне стратегије за развој библиотекарства. Наиме, став ове асоцијације је да Шведска још није у потпуности развила своје потенцијале и могућности када је библиотекарство у питању. Усвајање националне стратегије би, наравно, још више унапредило струку. Како ће библиотеке изгледати и колико ће се у њих улагати када ови циљеви буду постигнути – тешко је и претпоставити, јер оно што већ сад имају, када су простор, опрема и услуге у питању, поставља врло високе стандарде.

Услуге у Градској библиотеци Гетеборга су бесплатне, једини услов је чланство. А нуди се много. Довољно је рећи да ова институција с правом претендује на то да буде центар друштвеног и јавног живота града.

Такође, Универзитетска библиотека у Гетеборгу пружа слику максималног труда да се младим људима који стичу академска звања омогући што квалитетнији и удобнији рад. Директорка ове установе, Агнета Олсон, била је и председавајућа Конгреса IFLA-е. У тој библиотеци радила је и Специјална женска библиотечка интересна група, нажалост, још увек не и секција, али, како је обећала председница IFLA-е Елен Тисе, то ће се ускоро променити. То је била група у којој сам провела највише времена и чији ми је рад био посебно занимљив, као и познанства са колегиницама из Холандије, Турске, Јапана, Финске, Енглеске, Јамајке, Јужне Африке, САД-а, са којима сам у просторијама Универзитетске библиотеке – Одељења за родне студије, радила и размењивала искуства.

Много више пажње сам, као што се види у овом тексту, поклонила библиотекарству у Шведској (а могло би да се напише још много, много, више) него самом Конгресу. Конгреси су важни, нарочито овако високо професионално и квалитетно организовани, размењују се знања и информације, упознају се колеге. Било би лепо да свако ко жели да се озбиљно бави својом струком може да присуствује оваквом једном догађају. Али, оно што се конкретно види у самим установама, у библиотекама, од непроцењивог је значаја. Примери добре праксе, доброг функционисања, па гледали их макар и током само неколико дана, често вас науче највише и најбоље оном што је најбитније у најважнијој од свих професија.